

Pensioen en scheiding

5 juni 2020

Raakvlakken pensioen en scheiding

- Pensioenverrekening (HR 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271 voor svteb en echtscheiding van 27 november 1981 tot en met 30 april 1995)
- Pensioenverevening (WVPS vanaf 1 mei 1995)
- Bijzonder partnerpensioen
- Pensioen en alimentatie
- Pensioenverweer
- IPR
  - Buitenlandse pensioenen
  - Buitenlandse pensioenverdeling en cumulatie

Aantallen uitspraken pensioen en scheiding

- Uitspraken in 2017: 72 (HR 1; Gerechtshoven 32; Rechtbanken 38; CRvB 1)
- Uitspraken in 2018: 54 (HR 4; Gerechtshoven 24; Rechtbanken 26)
- Uitspraken in 2019: 48 (Gerechtshoven 27; Rechtbanken 21)
- Uitspraken in 2020 (tot 1 april): 11 (HR 2; Gerechtshoven 4; Rechtbanken 5)

Dit is inclusief de gerechtelijke instanties van het Koninkrijk buiten Europa

Pensioenverrekening 1

- Onderdeel van verdeling van een huwelijksgoederengemeenschap
- Geen pensioenverrekening bij koude uitsluiting (HR 5 oktober 1990, ECLI:NL:HR:1990:AB9188)
- Bij beperkte gemeenschap: uitlegvraagstuk of pensioenrechten in de beperkte gemeenschap vallen
- Geen verjaring
- Geen rechtsverwerking
- Pensioenverrekening ineens is hoofdregel
- Voorwaardelijke pensioenverrekening

Pensioenverrekening 2

- Trend in de rechtspraak: bij voorwaardelijke pensioenverrekening geen verrekening van pensioentermijnen uitgekeerd voor het instellen van de vordering (Gerechtshof Den Haag 6 maart 2018, ECLI:NL:GHDHA:2018:716; Gerechtshof Arnhem Leeuwarden 17 april 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:3623 en meerdere uitspraken van rechtbanken)
- Pensioen kan een overgeslagen goed zijn (art. 3:179, lid 2 BW; geen verjaring op grond van art. 3:178, lid 1 BW; zie HR 27 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:762)
- Pensioen kan een verzwegen goed zijn (3:194, lid 2 BW), geen rechtspraak bekend dat een pensioen geheel aan de andere partner wordt toegewezen

Pensioenverrekening 3

Gerechtshof Amsterdam 9 april 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:1231

- Pensioenverrekening gevorderd 26 jaar na scheiding niet “onaanvaardbaar” gezien het kennelijk vaststaande effect dat de verrekeningsplichtige in een slechtere financiële positie kwam te verkeren dan de verrekeningsgerechtigde
- Jusvergelijking bij pensioenverrekening in deze zaak niet toegepast, maar wel mogelijk door toepassing van het onaanvaardbaarheidsleerstuk?

Pensioenverrekening 4

Indexering tijdens periode tussen scheiding en de pensioendatum (vóórindexering) maakt onderdeel uit van het te verrekenen pensioen bij voorwaardelijke pensioenverrekening (HR 6 oktober 2006, ECLI:NL:HR:2006:AW6163)

- Vaste verzekerde stijging
- Onvoorwaardelijke indexering
- Voorwaardelijke indexering

Onduidelijkheid over de te hanteren rekenregels voor de waardering van te verrekenen pensioenen; aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid

Pensioenverevening

- Het recht op uitbetaling van ouderdomspensioen jegens het uitvoeringsorgaan bestaat van rechtswege indien het meldingsformulier tijdig is ingezonden (Rechtbank Midden-Nederland 14 november 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:5544)
- Verduidelijking in de rechtspraak gewenst over vóórindexering
- Vóórindexering maakt onderdeel uit te verevenen pensioen; carrièrestijgingen niet (maar carrièrestijgingen spelen uitsluitend bij het eindloonsysteem); wetsgeschiedenis en Rechtbank Den Haag 26 maart 2003, ECLI:NL:RBSGR:2003:AF6964
- Verduidelijking in de rechtspraak gewenst over de zogenaamde conversiebonus

Bijzonder partnerpensioenen

- Het recht op bijzonder partnerpensioen ontstaat van rechtswege (Gerechtshof Amsterdam 30 oktober 2018, ECLI:NL:GHAMS:2018:4028 en Gerechtshof Amsterdam 21 januari 2020, ECLI:NL:GHAMS:2020:111)
- Anders dan bij pensioenverevening geen constitutieve meldingsplicht

Alimentatie 1

Vragen waar de rechter mee te maken kan krijgen:

- Komt wettelijk verplichte, contractueel verplichte respectievelijk vrijwillige pensioenpremie ten laste van de draagkracht
- Maakt een component “pensioenpremie” onderdeel uit van de behoefte
- Neemt de draagkracht af bij pensioeningang
- Samenhang met voorwaardelijke pensioenverrekening en pensioenverevening

Alimentatie 2

Draagkracht:

- Kinderalimentatie gaat voor contractueel niet verplichte pensioenopbouw maar de arbeidsongeschiktheidsverzekering gaat voor kinderalimentatie (Rechtbank Midden-Nederland 31 augustus 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:4708)
- Daling van inkomen als gevolg van pensionering bij contractuele alimentatie geen wijziging van omstandigheden; geen jusvergelijking (Rechtbank Noord-Holland 16 november 2016, ECLI:NL:RBNHO:2016:9442)
- Vervroeging van een lijfrente-uitkering mag worden verwacht om aan alimentatieplicht te blijven voldoen (Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 4 september 2018, ECLI:NL:GHARL:2018:7890)

Alimentatie 3

Behoeftte:

- Pensioenpremie geen component van de behoefte indien recht op pensioenverevening bestaat (Gerechtshof Den Haag 27 september 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2859 en Gerechtshof Den Haag 27 september 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2890)
- “Alimentatieverzekering” met het oog op wegvallen van alimentatie na overlijden alimentatieplichtige geen component van de behoefte (Rechtbank Noord-Nederland 16 november 2017, ECLI:NL:RBNNE:2017:11100; vgl. art. 1:153 BW en art. 1:157, lid 2 BW, de pendant van het pensioenverweer)
- Pensioenpremie onderdeel van de behoefte in Gerechtshof Amsterdam 29 augustus 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:3476; geen koopsom volgens Rechtbank Amsterdam 31 oktober 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:8117)

Pensioenverweer

- Het pensioenverweer (art. 1:153 BW) ziet echt uitsluitend op het verloren gaan of verminderen van een inkomensvoorziening bij overlijden van de ex-to-be (partnerpensioen)
- Het ziet niet op het verloren gaan van een aandeel in bedrijfswinst, huuropbrengst van een woning of het ontbreken van recht op pensioenverevening
- In die zin: Gerechtshof Amsterdam 22 januari 2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:172 en Rechtbank Noord-Holland 21 februari 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:1865
- Art. 1:157, lid 2 BW is de pendant van het pensioenverweer voor de niet verzoekende partner

IPR/Buitenlandse pensioenen

- Zie art. 1, lid 8 WVPS
- Buitenlands “pensioen” kwalificeert als pensioen in de zin van de WVPS indien de buitenlandse regeling in het buitenland dezelfde functie heeft als een pensioenregeling in Nederland
- Beperkte afkoopmogelijkheden staan hieraan niet in de weg
- Deze hoofdregel volgt uit HR 13 juli 2018, ECLI:NL:HR:2018:1219

IPR/Cumulatie

- Cumulatie van buitenlandse pensioenverdeling en Nederlandse pensioenverevening en afsplitsing van bijzonder partnerpensioen komt voor
- Voorbeeld:
  - huwelijk in buitenland naar buitenlands recht → pensioenopbouw in Nederland → scheiding waarop buitenlands recht van toepassing is
  - Buitenlandse recht kent regeling voor pensioenverdeling
  - Nederlandse pensioenuitvoerder voert pensioenverevening uit (art. 1, lid 7 WVPS) en kent bijzonder partnerpensioen toe indien de scheiding wordt gemeld